

EN TIDNING FRÅN LIBER 2009/2010

xtra

TEMA: SVENSKA

Recept för måndagsmornar
Jansson med bild och ljud

NYHET!
SVENSKA ETC.
MED WEBB

Liber
GRÄNSLÖST LÄRANDE

06 inblick

SVENSKA ÄR DUBBELT SÅ VIKTIGT! **06**
Ulf Jansson tror på två betyg i svenska.

TIDEVARV - EN BOK I TIDEN OM TIDEN **18**
Leif Eriksson och Christer Lundfall låter
litteraturhistorien gå ett steg längre.

SVENSKA FÖR INDIVIDER **28**
Ny webb ger *Svenska Etc.* ännu fler vägar till
individualisering.

10 praktiskt

SKAMGREPP – INGET ATT SKÄMMAS FÖR **10**
Ulf Janssons bästa undervisningstips.

DIN GUIDE TILL JANSSON-PAKETET **12**
Ladda ner ett exemplar från nätet.

ISTÄLLET FÖR HUVUDVÄRK **15**
Liders utvärderingsmaterial för *Svenska B.*
Studiepraktikan lär eleverna att lära.

20 välj rätt

SVENSKA FÖR ALLA BEHOV **20**
Vilket material passar dina kurser?

32 språket

FLOSKELGATORN, ARGALAPPEN OCH ANDRA LÄNKAR
DU INTE KAN VARA UTAN
Tävling: Tokigaste lappen vinner **33**

14 nyheter

FILM, TEATER OCH DRAMA PÅ SVENSKA **14**
Två nya delar i Jansson-paketet.

HÖGLÄSNING I MODERN TAPPNING **16**
Smarta cd-boxar och fullmatade Daisy-skivor.

LÄSANDETS MYSTERIUM **22**
Lena Bosund går till grunden i Trapets-serien
för att hjälpa eleverna att knäcka koden till
läsmysteriet.

RECEPT FÖR MÅNDAGSMORNINGAR **26**
Tips och tankar från lärare till lärare i ny serie.

HUR FÅR MANTONÅRINGAR
ATT DISKUTERA? **30**
Eva Wiklund har hittat aktuella, tankeväckande
och hållbara ämnen och samlat dem i
en ny serie: *Diskutera!*

Alla är lika olika

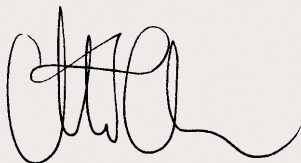
Varje elev och varje lärare har sin egen kombination av behov, talanger och intressen. Det gör skolvardagen komplicerad, men ingen skulle nog egentligen vilja ha verkligheten ordnad på något annat sätt. Och vad betyder det för utvecklingen av läromedel?

Alla som någonsin har köpt kläder vet att det inte finns något sådant som "en storlek passar alla". Alla svensklärare vet att det inte heller går att skapa enskilda läromedel som gör alla nöjda. Nästan lika svårt är det att bygga upp ett läromedelsutbud som täcker precis alla önskemål ... och ändå har vi valt just den vägen. Vår ambition är att utveckla läromedel för alla slags svenskelever - för alla slags människor, helt enkelt.

Vi tycker själva att vi har kommit en bit på väg. Idag kan vi erbjuda dig och dina elever ett antal olika serier, versioner och komplement, i tryck och på nätet. Tanken är att alla är bäst, men att en är bäst för dig: Vi låter dig vara experten på att hitta eller plocka ihop läromedel som stämmer med din undervisningsstil, dina elever och era gemensamma utmaningar. Just nu.

Vårt mål är att alla elever ska kunna lyckas på sitt eget sätt. Det förutsätter valmöjligheter - och det har blivit fler valmöjligheter bara det senaste året.

Här kan du läsa om några av dem.

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of loops and a long horizontal stroke at the end.

Marie Carlsson

MARIE.CARLSSON@LIBER.SE
Förlagschef Skola

Svenska är dubbelt så viktigt

SEDAN FYRA ÅR GÖR Ulf Jansson ett uppehåll i arbetet som lärare. Hans läroböcker är populära och finns i alla skolors bokhyllor — *Levande texter, Den levande litteraturen, Litteraturen lever, Handbok i svenska språket* och många fler. Allt eftersom serien har utökats har allt fler uppmärksammat författarnamnet Ulf Jansson. Vem är han? Vad har han för bakgrund? Och vad anser han är nyckeln till att nå och engagera elever i litteraturhistoria?

Ute faller snön. Vi ses på ett trångt litet fik på Kungsholmen i Stockholm. Han beställer en toska och "en vanlig svensk kopp kaffe". Han har skrivit åtskilliga böcker i svenska och litteratur och har gjort radio- och tv-program för UR. Han har läst in sina senaste böcker som ljudböcker, och han sitter i dagarna och skriver på ytterligare delar till det stora "Jansson-paketet". De flesta

för första gången högt betyg på en uppsats. Första skönlitterära upplevelsen kom med svensklärarens högläsning av första kapitlet i *Röda rummet*. "Det spritte i hela kroppen", säger Ulf Jansson och slår ut med armarna. "Kan man göra allt detta med svenska språket?!" Under 60-talet slukades bok efter bok. Inte bara Strindberg, utan också en hel del annat. Så redan

fakta | ULF JANSSON

FÖDD: I Göteborg
 AKTUELL MED: *En bok om teater – från Aiskylos till Norén*.
 ÖVRIGT: Umgås med mina vuxna barn; påtar på landet där jag försöker lära mig att fiska och odla tomater; läser klassiker och litteratur om internationell politik; ser på gammal film noir och "screwball-komedi"; lyssnar på rockfavoriter som Håkan H, Thåström, Neil Young och framför allt Bob Dylan; håller noga koll på Allsvenskan och Premier League ...

"Vad återstår om vi nu tar bort bildningen? Bara arbete och slit"

svensklärare har uppmärksammat hans namn. Nu ska Ulf Jansson berätta om sig själv, hur man väcker elevers intresse för litteratur och vad han tänker om svensklärarnets framtid.

"DET SPRITTE I HELA KROPPEN!"

Innan vi hunnit sätta oss till rätta börjar han berätta om sin förtjusning i språk, film, musik och litteratur. Det började med 50-talets franska filmer, med Woody Guthrie och rockens föregångare – innan han ens läst någon litteratur. Men han plöjde Gunnar Oldins filmrecensioner och tog intryck, tog efter – och fick

under gymnasietiden var han litterärt väl orienterad.

TOG CHANSEN

Efter gymnasiet följde avbrutna franska studier, jobb på posten och lärarvikariat. Som blott 20-årig lärarvikarie kopierade han gamla lärare som han tyckt varit bra. "Om jag inte kan bli något annat, får jag väl försörja mig som lärare", tänkte han. Efter litteraturstudier följde teoretisk och praktisk filosofi och idéhistoria – parallellt. 1970 såg han en annons i Skolvärlden: "Sista chansen till lärarutbildning med full lön". Jansson nappade och flytt-

lasset bar iväg från Göteborg till Malmö. Det var dock i Stockholm som han sedan kom att undervisa i svenska, litteratur, historia och filosofi.

DUBBLA BETYG

Svenskämnetets framtid då, Ulf Jansson? "Hur mycket tid har du?", frågar Ulf Jansson och lutar sig fram. Det brinner om läraren Jansson när han talar om att ämnet ju är två ämnen! Självklart ska den som är duktig i litteraturämnet, men har "språket emot sig", få utdelning i sitt betyg, menar han. Omvänt måste den som har sin styrka i språket, men inte i litteraturstudiet, få det framlyft i ett enskilt betyg. Om ämnet återfår sina två betyg kan alla se att svenskämnet är dubbelt så viktigt som vilket annat ämne som helst – som skolministern säger. Och svenska är det enda bildningsämne alla läser i skolan.

Vi talar länge om folkbildarna som utformade skolorna på 50- och 60-talet; om bildning och medborgarideal. "Målet är fullt ut delaktiga medborgare. Vägen dit kräver både arbete och bildning", inskärpte de. "Vad återstår om vi nu tar bort bildningen?" utbrister Ulf Jansson. "Bara arbete och slit", slår han fast. Efter 12 böcker, 24 radioprogram och 11 tv-program undrar man vad som väntar härnäst. "Jag har varit två veckor på skrivarkurs i Karibien. Vi får se vad som kommer ut av det. Kanske något helt annat", säger Ulf Jansson med ett leende och lutar sig tillbaka. Det har slutat snöa.

Trafiken och folkmyllret har tilltagit. Människor är på väg hem efter dagens arbete. Vi skiljs åt. Jag längtar tillbaka till läraryrket!

titlar | ULF JANSSON

- MODERNA TIDER (2007)
- MODERNA TIDER LÄSEBOK (2007)
- ANTIKEN – 1914 (2006)
- SVENSKA ORDSPRÅK, UTTRYCK OCH TALESÄTT (2006)
- SVENSKA ORD OCH ORDBILDNING (2006)
- DEN LEVANDE LITTERATUREN (2004)
- LEVANDE TEXTER (2004)
- HANDBOK I SVENSKA SPRÅKET (2003)
- PRAKTISK HANDBOK I SVENSKA (2001)
- LITTERATUREN – EPOKER OCH DIKTARE (1990)
- LITTERATUREN – ANTOLOGI 1 (1990)
- LITTERATUREN – ANTOLOGI 2 (1990)

ULF JANSSONS
BÄSTA TIPS!

1. Berätta själv

2. Berätta
goda historier!

JANSSONS TIPS

SKAMGREPP

– inget att skämmas för

Hur når man elever som inte är intresserade av litteratur och litteraturhistoria? Vi bad Ulf Jansson dela med sig av sina bästa tips.

BERÄTTA SJÄLV!

Ge epokena en berättarröst. Då kan du väcka intresse för författare, historiska skeenden och litterära verk. Föreläs inte om fakta – försök fånga upp eleverna med levande berättelser. Då vill de veta mer.

BERÄTTA GODA HISTORIER!

Ta gärna skamgrepp ibland, men följ upp det med substans. "Varför gjorde Balzac pannor med svart kaffe innan han satte sig att skriva?". Svaret lär komma ganska snabbt. "Varför klädde han sig i munkdress?" Alla ser undrande ut. "Varför satte han fötterna i en bunke senap?" Nu har hela klassen vaknat och har full fokus på läraren. Barfota i senap? Du har eleverna i ditt grepp och avslöjar vad mannen som först beskrev storstaden som en djungel var ute efter.

VISA HUR KLASSIKER ÄR TIDLÖSA

Ta *Iliaden* och *Odysseen*. Du som lärare ska stå för en tolkning och ha ett personligt förhållningssätt till berättelsen, utan att propagera någon ideologi. Två epos, ett om ungdomen och ett om medelåldern. Oundvikliga stadier i en mans, eller snarare

människas, liv. Två faser som alla går igenom. *Iliaden* är berättelsen om en ung man som "vill erövra världen". Men det blir blodigt, utdraget, i nästan tjugo år är han hemifrån. I *Odysseen* är han en mogen man och vill hem, för att bygga något bestående, njuta av familjeliv. Men väl hemma har allt förändrats. Dessa epos visar att allt har sitt pris. Om du bara är upptagen av att "erövra världen" missar du "det lilla livet". Och man kan aldrig få tillbaka det som varit. Läs exempelvis intervjuer med idag framgångsrika män och kvinnor. På frågan "Finns det något du ångrar?", blir svaret nästan alltid "Jag borde ha ägnat mer tid åt barnen." Sådana mänskliga erfarenheter är tidlösa, de växer ur själva livet. Detsamma gäller *Iliaden* och *Odysseen*.

KOPPLA LITTERÄRA VERK MED POPULÄRKULTUR

Filmkopplingar till Homeros finns många – Cohens "Oh brother where art thou", Oliver Stones "Falling down". Också poesi och låttexter har beröringspunkter. Många inom rocken inspireras av äldre poeter, vilket visar att litteraturen lever bland oss här idag.

3. Visa hur klassiker är tidlösa

4. Koppla litterära verk med populärkultur

5. Ta reda på vad eleverna brukar läsa och lyssna på

6. Starta lästimmen

Vem kunde tro att Iron Maiden läst Coleridge? Den elev som drömskt tittar ut ur fönstret på lektionerna, och inte vill något hellre än att åka till replokalen, kan få en omvälvande upplevelse under loppet av några sekunder. Det hände på en av Ulf Janssons lektioner, just med Coleridges dikt "Rime of the ancient mariner". Den svartklädde ständigt själsligt frånvarande killen hoppade till och skrek rakt ut: "Men f-n, det är ju Iron Maiden!". Därefter var han

mycket villig att diskutera musik, rytm och poesi. Poeten är utsatt, medan musikern kan förstärka sin text, sin poesi, med röst, klang, instrument, rytm, styrka etc. Poeten har bara sina ord.

TA REDA PÅ VAD ELEVERNA BRUKAR LÄSA OCH LYSSNA PÅ

Ta avstamp i den värld som är känd för dem. Ulf Jansson berättar om en tid då "alla" läste Stephen King. Så han berättade om skräckmästare. En timmes högläsning av Ray Bradbury öppnade sedan alla dörrar.

STARTA LÄSTIMMEN

Ett ytterligare grepp är lästimmen. Det är en timme i veckan då eleverna måste vara i klassrummet. Måste sitta ner. Måste ha en bok. Måste ha den uppslagen. Måste vara helt tysta. Men måste inte läsa. Ändå, för att få tiden att gå, började de flesta läsa. Som förarbete hade Ulf Jansson valt ut ett sextiotial böcker tillsammans med bibliotekarien. Allt från "Hur du mekar med din moped", via LL-böcker, äventyrsböcker, till *Lars Hård* och rysare. Även den mest läsovillige elev blir till slut uttråkad av att sitta och hänga. Efter en tid ville klassen ha fler lästimmar – för många av dem var detta den enda lugna stunden på hela veckan! De ville också kunna låna hem sin bok – de hade fångats. Först sade Ulf Jansson nej, sedan ja. Eleverna blev omåttligt nöjda. Med tiden ökade intresset och de bad om lästips. De hörde varandra berätta om sina böcker, det blev kö på vissa titlar och fler exemplar av titeln togs in.

DIN GUIDE TILL JANSSON-PAKETET

Under årens lopp har tre olika paket av Ulf Jansson vuxit fram. De har alla sin speciella tanke, sin speciella karaktär. För att både visa den gemensamma idén som finns i materialen men framför allt visa på skillnader i fokuseringen i de olika materialen, så har vi gjort en guide över de tre paketen. Den ska vara en hjälp för dig – ett sätt att visa struktur. Du hittar den som en pdf-fil på hela 28 sidor på www.liber.se

Varje bokpaket får två kolumner i guiden: en som visar vilka författare som presenteras och en kolumn för de verk som man kan hitta i paketet. Dessutom finns de fördjupningar som man hittar i vart och ett av paketen också med.

Guiden är kronologisk till sin struktur och självklart utgår vi från de olika epokerna. Dessa delas sedan in i underrubriker. Ta 1800-talet som exempel! Här hittar du underrubrikerna Romantiker, Realister, Svenska storstjärnor och Sekelskifte och epokslut. Bilden till vänster visar ett exempel på vad du hittar under den sista underrubriken, Sekelskifte och epokslut.

Guiden har flera funktioner. Om du har turen att ha alla tre paketen på din skola, kan du välja vilket material du vill använda för en viss epok. Om du ska köpa in ett nytt material till din skola, kan du med hjälp av guiden hitta det som passar er bäst.

Missa inte "Guiden till Jansson-paketet" på www.liber.se! Sök på någon av Ulf Janssons titlar så hittar du guiden tillgänglig för nedladdning!

> Ladda ner Jansson-guiden på www.liber.se/gy/svenska

NYHETER I JANSSON-PAKETET!

Film, teater och drama

**Två nya delar är planerade i Jansson-paketet,
En bok om teater och *En bok om film*.**

EN BOK OM TEATER - FRÅN AISKYLOS TILL NORÉN

En bok om teater består av just teaterhistoria. Med Ulf Jansson som säker ciceron reser vi från antikens tragedi fram till dagens moderna teater. Innehållet i mer än 20 av de största dramerna återberättas. Här hittar man också tips på hur man kan sätta upp scener ur klassiska dramer. Boken kommer ut till höstterminen 2009.

EN BOK OM FILM: GENRER, STILBILDARE, HISTORIA

En bok om film är något för alla filmälskare! Filmhistoria, presentationer av kända regissörer, filmer från alla världsdelar, genrer, dokumentärens speciella förutsättningar, kvinnan i filmens värld ... – allt detta hittar man här. Dessutom ingår diskussionsfrågor och, i slutet av boken, ett projekt där du gör din egen film.

Istället för huvudvärk

Libers utvärderings- material för Svenska B

LIBERS UTVÄRDERINGSMATERIAL FÖR SVENSKA B

Undervisar du i Svenska B på gymnasiet? Händer det att du saknar betygsunderlag från elever för ett eller flera av kursmålen? Då kan du använda *Libers utvärderingsmaterial för Svenska B*.

Det innehåller specifikt kursmålsrelaterade uppgifter som kan visa om eleven nått målen. Alla uppgifter, med elevinstruktioner och liknande som behövs för genomförandet, får kopieras. Materialet är tidsbesparande och kan användas på alla program. Det kan dessutom utgöra ett stöd för likvärdig betygssättning.

Utvärderingsmaterialet innehåller:

- Uppgifter till samtliga kursmål
- Betygskriterier till samtliga uppgifter
- Elevlösningar med bedömningskommentarer till ett antal uppgifter
- Lärarhandledning
- Blanketter som bedömningsstöd
- Textförslag på romaner, noveller och filmer

Studiepraktikan

om att läsa och skriva i högre utbildningar

STUDIEPRAKTIKAN

Studiepraktikan hjälper studenten att utveckla sin studieteknik och sitt skrivande och visar hur lärandet görs till en aktiv process. Den ger dels nya perspektiv på lärande, dels konkreta tips på hur man lyckas med sina studier. Målgruppen är de som har påbörjat, eller tänker påbörja, studier vid universitet eller högskola.

Studiepraktikan tar avstamp i studentens egna erfarenheter. I kapitel 1 får man bland annat fundera över sin egen attityd till sina studier och reflektera över sitt eget lärande. Kapitel 2 lägger tonvikt vid inlärningssteknik och språkets nyckelroll och här ges tips på konkreta åtgärder som förbättrar studieresultatet. Kapitel 3 fokuserar på det yttre, dvs. själva texten, och beskriver de olika redskap man behöver för att formulera och förstå text.

tips!

Testa ett smakprov på www.liber.se.

En dröm har gått i uppfyllelse för alla som arbetar med lässvaga och läsovilliga elever. Äntligen finns möjligheten att lyssna på hela *Litteraturen lever* som ljudbok. Författaren Ulf Jansson läser sin egen text och professionella skådespelare gjuter liv i de litterära utdragen. Sammantaget blir ljudböckerna en totalupplevelse med över 28 timmars speltid!

Ljudböckerna till *Litteraturen lever*-paketet består av hela den berättande texten i böckerna och alla de skönlitterära utdragen. Strukturen i ljudböckerna är kronologisk, precis som i böckerna: *Antiken–1914* tar upp den äldre tidens litteratur och *Moderna tider* berör litteraturen från 1914 och framåt. →

Nyheter i Jansson-paketet!

HÖGLÄSNING I MODERN TAPPNING

För att ge plats åt 1900-talets litteratur är boken *Moderna tider* försedd med en egen fyllig antologi, *Läsebok*. I ljudboken som nu finns till *Moderna tider* ryms både lärobokstexten och de litterära utdragen ur *Läsebok*; efter Ulf Janssons framställning av Ray Bradbury och rädslan för framtiden följer Bradburys novell "Mistluren", läst av en skådespelare.

Ljudböcker ger variation

Ljudböckerna kan användas på olika sätt. Man kan låta eleverna lyssna på valda utdrag, för att få variation och liv i litteraturrektionerna. Man kan också låta elever arbeta med ljudböckerna som sitt huvudläromedel, eftersom de har samma innehåll som de tryckta böckerna. På så sätt tillgodogör sig elever med en auditiv inlärningsstil kursen på ett smidigt sätt. Slutligen kan ljudböckerna användas som specialpedagogiska läromedel med fokus på lästräning.

"Det är jättebra att Ulf Janssons litteraturhistoria kommer som ljudbok", säger Gerd Nyman, dyslexipedagog på Hvitfeldtska gymnasiet i Göteborg. Där får elever med läs- och skrivproblem ofta använda ljudböcker parallellt med de tryckta böckerna. "Det är så värdefullt att de både får lyssna på texten och läsa själva", säger Gerd Nyman. "De måste träna mycket på att läsa för att öka läsförmågan och för många är det mycket mer lustfyllt och spännande att läsa litterära texter än faktatexter. Den röda tråden i berättande framställningar gör läsningen roligare."

fakta | JANSSON MED LJUD

Smarta cd-boxar och fullmatade Daisy-skivor

Ljudboken till *Antiken-1914* har en total speltid på över 10 timmar och finns i två format: som vanliga cd-skivor och Daisy. Cd-varianten består av nio cd-skivor som ligger i varsin kraftig plastficka, samlade i en praktisk ringpärm. Ett häfte med en utförlig innehållsförteckning medföljer. Skivorna är tydligt nummerade och märkta med sidhänvisningar till boken. Det är enkelt att plocka ut den skiva som behövs till en lektion, om klassen ska få lyssna på ett utdrag ur Äldre Västgötalagen till exempel, och därefter stoppa tillbaka skivan på rätt plats.

Daisy-skivan har samma innehåll, men består av en enda skiva. Den kansaspelas i en dator, en Daisy-spelare eller i en mp3-spelare. Daisy-funktionaliteten gör det enkelt att hitta rätt spår tack vare den klickbara menyn. Den är extra tacksam att låna ut till elever och kan användas helt parallellt med läroböckerna.

Ljudboken till *Moderna tider* har en total speltid på 18 timmar och finns både som Daisy-skiva och som vanlig cd-ljudbok, bestående av hela 16 cd-skivor i en ringpärm.

"Libers målsättning är att det ska finnas läromedel som fungerar för olika inlärningsstilar och undervisningsstilar. Vi har tagit ett stort steg mot målet i och med dessa ljudböcker", säger förläggare Aya Stehager. "Det ligger dessutom helt i linje med tankarna om det utvidgade textbegreppet. Visst måste man kunna läsa, men litterär förståelse kräver inte längre att eleven har en god läsförmåga och lust att läsa 'tjocka böcker' – då räcker det många gånger med att lyssna. Och vilken elev älskar inte högläsning?"

TIDEVARV

– en bok *i tiden om tiden*

Litteraturhistoria är så mycket mer än litteraturrens historia, där vi kan lära oss om varje epoks författare och verk. I fullmatade *Tidevarv* kan du följa de litterära epokerna i kronologisk ordning, med inledande kapiteluppslag som tar upp namn, ord, termer, titlar, genrer och begrepp som hör till respektive epok.

Författarna visar att historien lever här och nu, genom att lyfta fram eviga teman och intriger och dessutom dra paralleller till nutida speglingar i film och litteratur, men man förklarar även varför klassiker förblir just klassiker.

Användningen av *Tidevarv* blir som en lång upplevelserik resa inte bara i tiden, men även på djupet och på bredden; allmänt och konkret.

Tidevarv ger dig därför en helhetsbild och hjälper dig att se kopplingar mellan tider, författare och verk.

TIDEVARV HAR GOTT OM:

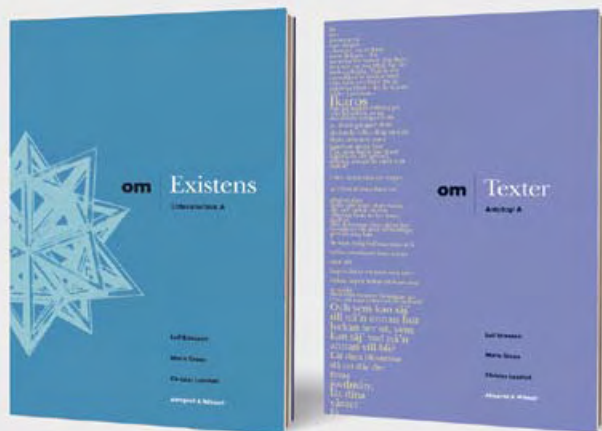
- **Ordet är fritt** (Tyck och tänk om det du just läst, relatera till idag)
- **Sidospår** (Här presenteras litteratur som har gemensamma motiv, intriger eller kärnfrågor)
- **Samtal pågår** (Hur författare i olika epoker speglar varandra, studerar varandra och skriver om varandra etc.)
- **Studera vidare** (Möjligheter att bredda eller fördjupa kunskaperna, eller rent av finna intressanta sidospår)

fakta | OM-SERIEN

Med OM-serien får eleverna tillfälle att begrunda och diskutera existentiella frågor och resonemang utifrån språket och litteraturen.

Serien omfattar fem delar: Litteraturdel A och B, Antologi A och B samt Språkbok.

Existens – Litteraturbok A,
Texter – Antologi A
Tidevarv – Litteraturbok B,
Texter – Antologi B
Kompass – Språkbok A och B

fakta | LEIF ERIKSSON

FÖDD: 1946

AKTUELL MED: Har just börjat skriva på en ny bok om svensk samtidslitteratur.

ÖVRIGT: Lärare och litteraturkritiker.

Disputerade 1982 på en avhandling om Gunnar Ekelöfs betydelse för sextiotalslitteraturen.

fakta | CHRISTER LUNDFALL

FÖDD: 1961

AKTUELL MED: *Blueprint* (läromedel i engelska).

ÖVRIGT: Tycker om getostpaj, löparskor och ytterskärgård i A-moll.

Leif Eriksson och Christer Lundfall ligger bakom OM-serien. Deras idé är att titta bredare på litteraturhistorien.

SVENSKA FÖR ALLA BEHOV

JANSSON-PAKETET:
LITTERATUREN

Vilket material passar
dina kurser?

PROGRAM

Gymnasieskola och
vuxenutbildning

KURSER

Sv A, Sv B

DELAR I SERIEN

Epoker och diktare
Antologi 1
Antologi 2
Lärarguide (pdf)

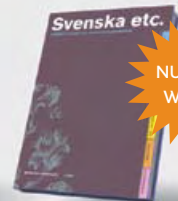
UTMÄRKANDE DRAG

Den utförliga nivån:
Fyllig idéhistoria
Fördjupningar
Stort antal texter och
utdrag

FÖRFATTARE

Ulf Jansson,
Martin Levander

**JANSSON-PAKETET:
DEN LEVANDE LITTERATUREN****JANSSON-PAKETET:
LITTERATUREN LEVER****OM-SERIEN****SVENSKA ETC.****NU MED
WEBB!**Gymnasieskola och
vuxenutbildningGymnasieskola och
vuxenutbildningGymnasieskola och
vuxenutbildningGymnasieskola och
vuxenutbildning

Sv A, Sv B

Sv A, Sv B

Sv A, Sv B

Sv A, Sv B, Sv C, SVA A, SVA B

Den levande litteraturen
Levande texter
Studiehandledning A (pdf)
Studiehandledning B (pdf)
Lärarguide (pdf)Antiken – 1914
Moderna tider
Läsebok
Extrauppgifter (pdf)
Textförklaringar (pdf)
Ordlista (pdf)
Lärarguide (pdf)Existens – Litteraturbok A
Texter – Antologi A
Tidevarv – Litteraturbok B
Texter – Antologi B
Kompass – Språkbok A och BSvenska etc.
Läror-cd
Lärarhandledning (pdf)
Svenska etc. Plus (webb)Mellannivån:
Nivåindelade uppgifter
Idéhistoriska fördjupningar
Bonusmaterial på www.liber.seDen förenklade nivån:
Fokus på modern litteratur
Bonusmaterial på
www.liber.seTemaupplägg
Fördjupningar i språk
och litteraturTemaupplägg
Nivåindelade uppgifter
Fördjupningar i språk
Försedd med webb

Ulf Jansson

Ulf Jansson

Maria Green,
Leif Eriksson,
Christer Lundfall,
Liselotte Lind Fahlström,
Anna Sjöstrand

Annsophie Thörnroth

e-läromedel

Ljudbok

Nedladdningsbara filer

Smakprov (utdrag)

LÄSANDETS MYSTERIUM

OCH HUR MAN LÖSER DET

Egentligen är det obegripligt att de flesta människor som fått gå i skola faktiskt kan läsa. Ju mer forskningen lär oss om hjärnfunktionerna, desto mer obegripligt blir det. Tanken hisnar när jag inser vilka komplicerade processer som måste fungera för att man ska ha läsflyt och läsförståelse. →

Vi vet att man blixtnsabbt måste känna igen alla bokstäver och samtidigt komma ihåg ljuden som hör till. Öga och hjärna måste "prata" med varandra, det vill säga att informationen från ögonen måste tolkas av hjärnan. Fonologisk medvetenhet är nödvändig. Det krävs också ett hyggligt arbetsminne och koncentration. Man måste kvickt kunna mobilisera andra ord som är relevanta i sammanhanget, ha en viss förståelse, ha tillgång till långtidsminnet och en någorlunda god omvärldskunskap. Detta är ändå bara en del av de processer och förmågor som måste fungera för att läsförståelse ska vara bra. Fler hjärnfunktioner som är nödvändiga återstår säkert fortfarande att upptäcka.

Med tanke på att allt det här dessutom måste gå snabbare än "Fantomens skugga" är det ett mirakel varje gång någon knäcker koden!

En del elever är studieovana och vet inte hur man gör för att komma ihåg och lära sig saker. Därför har jag tidigare skrivit *Lättlärt*, en bok om studieteknik, struktur och strategier. Den tar bland annat upp vikten av studiemiljön, goda vanor, olika sätt att läsa och repetitionens betydelse för inlärningen. *Lättlärt* ger eleverna lite lugn genom att visa hur man själv tar kontrollen över inlärningen.

Skriv ut! skrev jag för att få igång och/eller strukturera den fria skrivningen. En del elever har mycket svårt att överhuvudtaget börja den fria skrivningen och andra kan inte sluta den.

Det är arbetsminnet som håller kvar information och koncentration. Det är arbetsminnet du använder när du kommer ihåg en sifferkod, tills du hittar ett papper att skriva ner den på. Arbetsminnet är mycket viktigt för läsförståelsen också. Om du glömmer början av meningen innan du läst klart den, får du inte ut mycket av din läsning.

Lyckligtvis går arbetsminnet att träna och därför har jag skrivit *Läs in!*, som kommer ut till hösten. Jag tror det är bra om man som elev blir insatt i hur hjärnan fungerar, insatt i vilka strategier man behöver och vet hur man lär sig. *Läs in!* förklarar på ett enkelt sätt något av det som krävs för att

få ett läsflyt. Den handlar bland annat om vikten av fullgod syn, ett bra arbetsminne och hur man kan träna upp arbetsminnet. Den visar också hur man kan ta reda på vad ord betyder utan att kunna alfabetet.

Läs in! tränar dessutom läsförståelsen med hjälp av inferensfrågor, inte faktafrågor. Frågorna kommer löpande under textläsningen – till en början i mycket korta texter, men svårighetsgraden ökar. Dessa frågor gör att eleven måste tänka efter vad som har hänt och sätta det i ett sammanhang innan hon/han läser vidare. Frågorna får läsaren att börja läsa mellan raderna.

Läs in!, *Lättlärt* och *Skriv ut!* vänder sig till människor med otillräcklig skolbakgrund men även till dem med läs- och skrivsvårigheter. Min strävan har varit att skriva texter som kan intressera både unga och äldre, män och kvinnor, svenskfödda och invandrare.

I samma takt som vi lär oss mer om hjärnan, och blir mer och mer förundrade, blir det samtidigt mer begripligt varför en del barn och vuxna har problem med att läsa. Med de nya forskarrönen förstår vi också bättre och bättre hur vi kan hjälpa dem. Den kunskapen är ovärderlig, och jag är så glad att jag är lärare nu och inte arbetade i skolan för femtio år sedan!

fakta | LENA BOSUND

AKTUELL MED: *Läs in!*, den tredje delen i en serie som riktar sig till vuxna som vill kunna tala, läsa och skriva svenska bättre.

ÖVRIGT: Tillbringade mina första tio första yrkesverksamma år som lärare på fängelset i Helsingborg.

fakta | TRAPETSSERIEN

I TRAPETSSERIEN HITTAR DU BÖCKER TILL DE ELEVER SOM HAR SÄRSKILDA BEHOV ELLER BEHÖVER TA IGEN MISSADE BASKUNSKAPER.

fakta | AKTIVA LÄRARE

TIPS OCH TANKAR – FRÅN LÄRARE TILL LÄRARE

RECEPT FÖR MÅNDAGSMORNRAR

Aktiva lärare är en växande bokserie skriven av lärare för lärare – såväl studerande som yrkesverksamma. Reflektioner, konkreta lektionstips, kunskap om Asperger och mobbning – fältet spänner över alla lärarskapets dimensioner.

Genom serien *Aktiva lärare* har ännu en kanal öppnats "från lärare till lärare". Denna kanal löper från dina lärarkollegor runt om i landet. De vill, via en serie lättillgängliga böcker, nå ut till Sveriges alla lärarstuderande och yrkesverksamma lärare med framgångsrika idéer och praktiska tips. *Aktiva lärare* är således en serie böcker där dessa lärare delar med sig av tips för skola och undervisning.

Här finns tips på hur man kan få eleverna att komma igång med sitt skrivande; tips på hur man genom

Bläddra vidare i de många smakproven ur serien som finns på www.liber.se.

praktiska övningar kan arbeta språkutvecklande. I serien ingår även böcker om mobbning och Aspergers syndrom. Premiärboken *Måndag morgon* ger en mängd idéer till dig som snabbt behöver en "Plan B" i undervisningen.

Nyttiga nyheter och gamla godingar

Författarna delar med sig av tips och idéer som varit framgångsrika för dem. Med detta inte sagt att de ger svaret på allt som du behöver veta. Här finns allt från välbeprövade metoder till nyheter som ger dig vägledning i den dagliga undervisningen. Nyttan med böckerna ska vara av den grad att du alltid vill ha dem nära till hands – i väskan du bär med dig eller på ditt arbetskrivbord.

Inspiration, reflektion och konkreta tips

Måndag morgon var först ut. Det är en idébank med lättsamma men givande övningar, som ofta inte kräver någon förberedelse. Boken är avsedd för dig som av olika anledningar behöver snabba

idéer för språkundervisningen. Kanske har du en stund över i klassrummet, eller kanske får du helt oförberedd vikariera. Här finns dessutom underlag för kopiering.

Boken *95 skrivövningar* innehåller det som titeln utlovar. Skrivövningarna är både korta och långa. *Flygfärdigande* vänder sig till svensklärare och innehåller såväl tips som reflektioner och situationsbeskrivningar.

Senaste titeln i utgivningen är *Språkutveckling pågår! Kreativa arbetsätt i svenska som andraspråk*. Där beskriver författarna hur man kan arbeta med sång, musik, uteaktiviteter, digitalkamera, dator och skrivprocessen på ett mycket kreativt och språkutvecklande sätt.

Vilka titlar saknar du i serien?

Hör av dig till oss på Liber!

LÄS MER PÅ SID 34!

SVENSKA FÖR INDIVIDIDER

Först kom boken som tydligt öppnar möjligheter för individualisering i de fem olika kurserna som finns i svenska på gymnasial nivå. Boken har sex olika teman och rikligt med lästexter, samt övningar i språket och i att tala och skriva. Större delen av övningarna är dessutom nivåmarkerade. Kunde det finnas fler vägar till att individualisera? Ja – genom att göra ett webbaserat läromedel med samma tema, fast med ännu fler övningar. Webbläromedlet Svenska etc. Plus tog form.

> Boken Svenska etc. är inte bara för kurserna Svenska A, B och C, utan även för SVA. På vilket sätt är boken och webbläromedlet Svenska etc. Plus även anpassade för andraspråksinlärare?

Från början tänkte jag att boken Svenska etc. skulle rikta sig enbart till vuxna andraspråksinlärare. Svenska etc. innehåller därför många övningar av komparativt slag. Till exempel jämförs olika språk respektive olika kulturer med varandra, men även språk- och grammatikövningar som är specifika för svenska språket. Men arbetet med innehållet blev vidare och kom att passa lika bra till Svenska A, B och C. Även i dessa kurser kan man ju jämföra svenska språket med andra språk man kan eller håller på att lära sig. Webbprodukten Svenska etc. Plus är skapad just för att andraspråksinlärarna ska få ännu fler möjligheter och mer tid till att öva hör- och läsförståelse, ord och uttryck etc.

> Detta är alltså inte en vanlig webbprodukt, utan en Pluswebb. Vad innebär det?

Med Pluswebb menas att det inte rör sig om en vanlig läromedelswebb, utan denna är en vidareutveckling, med funktioner som dokumentation och resultatuppföljning. Fördelen med Pluswebben är att du som lärare kan gå in och följa elevernas arbete och resultat. Webben bygger på samma sex teman som utgör grundstrukturen i boken, och från varje kapitel är ett antal texter utvalda, som eleven kan jobba vidare med på olika sätt. Här finns extra övningar i ordkunskap, ordföljd och läsförståelse, men det finns också gott om övningar för hörförståelse och uttal.

> Boken Svenska etc. har många teman och många övningar. Hur kan man som lärare tänka enkelt och praktiskt om man vill använda boken i just flera kurser parallellt?

Genom att hålla gemensamma teman i A-kurs, men individualisera temana i B- och C-kurs, kan man utnyttja bokens alla sidor maximalt. Boken passar mycket väl A-kurs till C-kurs eftersom texter och övningar finns mellan spannet lättare/

enkla och svårare/komplexa. Argumentationsövningar, till exempel, är allt från enkla insändare till debattartiklar och debatt i radio. B-övningarna är oftast anknutna till klassiska och moderna texter och litterära verk. I lärarhandledningen finns en översikt över bokens alla övningar, där man i matris kan utläsa ett förslag på hur de kan fördelas mellan de olika kurserna.

> *Är boken anpassad för heterogena grupper? Hur kan man se till att så många som möjligt känner att kursen är meningsfull, intressant och anpassad på rätt nivå?*

Texterna är ett axplock av intressanta texter som vrider och vänder på livets oundvikliga teman – språk, barndom, ideal, kärlek, resor och ensamhet. Eftersom längd, komplexitet och ämnesvinkling varierar, finns det goda chanser att hitta texter som intresserar och berör var och en av eleverna. Texterna består av allt från korta citat och insändare, via kåserier och krönikor till noveller och längre utdrag ur dramer, romaner och essäer. Till temana och texterna finns sedan en mängd nivåindelade skriv- och talauppgifter, men även övningar i grammatik, ordkunskap, idiom och ordspråk. Fler-talet övningar är särskilt inriktade på vuxna som är ute i arbetslivet, som är föräldrar eller som har en längre och vidare livserfarenhet än vad en tonåring kanske har. Med detta breda och djupa utbud – vuxet perspektiv och tonårsperspektiv; modersmålsperspektiv och andraspråksperspektiv – finns vinklingar och nivåer som passar den mest heterogena gruppen kursdeltagare.

> *Avslutningsvis – vad är viktigast för framgångsrik vuxenundervisning?*

Svaret är inte enkelt att kort sammanfatta. Min egen övertygelse är dock att skapa förutsättningar för att erbjuda en så meningsfull undervisning som möjligt – för varje enskild elev. En god start är att vara medveten om att varje kursdeltagare har olika bakgrund, nivå, ambition och mål. Det är bra om man så snabbt som möjligt kan kartlägga inlär-

ningsstilen. Nyckeln är ett brett och djupt urval av texter och övningar. Då underlättas möjligheten att för var och en finna rätt tema med rätt vinkel; rätt övningstyp och rätt nivå. *Svenska etc.* är en god hjälp på vägen.

fakta | ANNSOFIE THÖRNROTH

FÖDD: Vid vackra Vätterns vatten
AKTUELL MED: Webbprodukt till *Svenska etc.*

ÖVRIGT:

- Fördjupar mig i grekiska och italienska språket, just nu genom att läsa sagor och lyssna på grekisk och italiensk musik.
- Skriver C/D-uppsats på institutionen Centrum för tvåspråkighetsforskning, med fokus på förekomst av forskningsanknytning i läromedel.
- Är delägare i företaget Champagneshop, där jag arbetar med strategifrågor.
- Skriver då och då på en bildnings- och utvecklingsroman.
- Vill och ska lära mig göra en egen hemsida till framtida projekt.

DEMO

Titta på en demo av *Svenska etc. Plus* på www.liber.se/elaromedel

HUR FÅR MAN TONÅRINGAR ATT DISKUTERA?

Alla vi som jobbar med tonåringar i gymnasieåldern vet hur stimulerande det kan vara när vi lyckas få i gång en aktiv och konstruktiv diskussion i klassrummet. Då påminns vi om, om vi har råkat glömma det för tillfället, att det var bland annat det här som gjorde att vi valde att utbilda oss till lärare! Att det behövs väl utvalda ämnen som verkligen engagerar ungdomarna till den här sortens diskussion vet vi lärare också. Men hur hittar vi dessa ämnen? Det är inte alltid helt lätt, det är vi nog dessutom någorlunda överens om.

EN LÄRARE OCH FÖRFATTARE som är bra på att hitta engagerande ämnen är Eva Wiklund. När hon tillsammans med Liber kom fram till att det behövdes ett läromedel i svenska med aktuella, tankeväckande och hållbara ämnen som manar gymnasieungdomar till diskussion, valde vi omsorgsfullt bland en mängd olika ämnen för att hitta stoff till just ett sådant läromedel.

Utgångspunkten var givetvis: Vad engagerar unga människor i dag? Resultatet blev boken *Diskutera! aktuella frågor*. Boken är precis som titeln antyder ett läromedel som vill skapa diskussion och inte minst reflexion. Läromedlets grundtanke är att öva kritiskt tänkande och analysförmåga genom läsning av texter följt av övningar i muntlig och skriftlig kommunikation.

Texterna och övningarna ligger på varierad svårighetsnivå så att det ska vara lätt att hitta material som passar just dig och din klass – något som sannerligen kan behövas i de heterogena grupper som lärare dagligen möter. Eleverna får också öva på att skriva källhänvisningar och bli källkritiska. Vikten av detta går som bekant inte att underskatta i dagens internetsamhälle. Då det i *Diskutera! aktuella frågor* finns förslag på allt från enklare muntliga presentationer till tal och debatter fungerar boken att använda i alla tre kurserna Svenska A, B och C.

Diskutera! aktuella frågor består av fem kapitel som tar upp var sitt tema. I **Kärlek eller fanatism?** behandlas dels fotbollshuliganism och maktmissbruk, inte minst av polisen. Vad gör människor fanatiska, eller handlar det egentligen bara om kärlek? **Djurens rätt** tar upp vårt förhållande till djur ur många aspekter – är de föda, våra undersåtar eller vänner och gelikar? I **Mode och ideal** får eleverna en inblick i hur våra ideal har sett ut genom tiderna och de får också granska och fundera över mediernas inflytande på vårt sätt att se på oss själva och andra. Hur mycket påverkar egentligen mediernas utseendefixering oss människor?

Serier som samhällspegel visar seriernas framväxt genom historien och hur våra könsroller gestaltas och avspeglas i nutida serier. Hur påverkas vi av detta? Vad innebär egentligen genusperspektiv? Vi får även bekanta oss med en seriegenre

på stark framväxt, manga. Bokens avslutande kapitel **Varför ska vi läsa skönlitteratur?** söker svar på frågan med utgångspunkt i migration som tema. Genom läsning och diskussion av utdrag ur en svensk klassiker samt en modern roman får eleverna ta ställning till denna svåra men viktiga fråga som svensklärare dagligen brottas med. Vad kan vi uppleva och lära oss om omvärlden genom vanlig skönlitteratur, och varför ska vi egentligen läsa böcker?

Diskutera! aktuella frågor avslutas med **Uppslagsdel** där du bland annat hittar beskrivningar och exempel på hur en argumentationsanalys eller muntlig redovisning går till. Allt för att lära eleverna att bli mer självständiga och självgående.

fakta | DISKUTERA!

Testa själv!

Bläddra gärna i smakprovet som finns på www.liber.se.

fakta | EVA WIKLUND

Efter 35 år i skolvärlden vet Eva Wiklund att elever gärna diskuterar. Det har gällt i alla skolformer där hon har tjänstgjort: i den lilla skärgårdsskolan, på ungdomsgymnasiet och på komvux. Hon har omsatt sina erfarenheter i läromedlet *Diskutera!*.

Engagemang föder en vilja att uttrycka sig, anser Eva Wiklund och det är vad hon vill inspirera till med sin bok.

VAD HETER DU MÄNNISKA?

Fram till 2001 när vi fick en gemensam namnlängd i Sverige kunde namnsdagarna skilja mellan olika almanackor. På www.svenskaakademien.se kan du läsa om ursprunget till de namn som är upptagna i namnlängden. **Här är några exempel:**

Mikael är ett hebreiskt namn med betydelsen 'Vem är Gud?'

Sara som är av hebreiskt ursprung betyder furstinna, härskarinna.

Selma har keltiskt ursprung och kommer från "Shelma" som betyder "Vacker utsikt".

Rasmus kommer från det latinska namnet Erasmus som i sin tur kommer från grekiskan och betyder "den älskvärde".

Viktor har latinskt ursprung och betyder segrare.

Ulf är från början samma ord som det fornnordiska ulv.

Valdemar kommer från det ryska Vladimir som betyder världens härskare.

För den som vill läsa mer om de förnamn som förekommer i Sverige finns *Förnamn i Sverige*. Kortfattat namnlexikon. Eva Brylla har i samarbete med Institutet för språk och folkminnen (www.sofi.se) samlat över 1000 av de vanligaste namnen i Sverige med både kort och lång historia i Sverige.

"Vi har ett flexibelt och kundfokuserat synsätt och erbjuder högkvalitativa lösningar för att säkra kvaliteten genom hela processen."

Ska du starta företag eller arbetar du inom reklam? Använd floskelgeneratorn på avigsidan.com.

"Jag är så glad att ni har kommit hit helt frivilligt, fast ni visste att jag skulle komma hit."

Det är de inledande första sekunderna när Anna-Lena Brundin ställer sig på scenen. Presentationen hittar du i boken *Sälj dig själv på 30 sekunder* av Vesna Maldaner. Hur skulle du presentera dig om du blev tvungen att presentera dig själv i till exempel en hiss på 30 sekunder?

Länktips!

www.burkar.nu

En guldgruva med massvis med länkar för barn och vuxna, lärare och föräldrar.

www.argalappen.se

En sajt där folk visar vad andra skriver till sina medmänniskor.

<http://ling-map.ling.su.se/blog/>

En blogg driven av personer knutna till institutionen för lingvistik vid Stockholms universitet som tar upp ämnen som rör lingvistik och språk i allmänhet.

www.skolporten.se

Läs om den senaste forskningen och aktuella ämnen som rör skolvärlden.

TÄVLING!

Komikern David Batra gav 2008 ut *Den som inte tar bort luddet ska dö*, en bok där han har samlat konstiga och roliga skyltar och lappar som folk har skrivit. Vilken är den konstigaste eller roligaste formuleringen på en skylt som du har hittat? Skicka in ditt bidrag till linda.ericsson@liber.se senast den 31 augusti 2009. De tio "fynd" som redaktionen skrattar mest åt, publiceras på www.liber.se och belönas med en biobiljett plus ett exemplar av *Sälj dig själv på 30 sekunder*.

Kontakta oss på 08-690 93 30 eller kundservice.liber@liber.se

Kundservice

Tel: 08-690 93 30
Fax: 08-690 93 01/02
kundservice.liber@liber.se
www.liber.se

Hans Karlsson

Mobil: 0705-12 94 76
Fax: 016-14 94 30
hans.karlsson@liber.se

Bernt Wermée

Mobil: 0705-30 39 48
Fax: 019-25 70 05
bernt.wermee@liber.se

Aya Stehager

Förläggare Svenska/SVA/SFI
08-690 92 65
aya.stehager@liber.se

Cecilia Stern Frisenfelds

Förlagsredaktör
08-690 93 99
cecilia.stern-frisenfelds@liber.se

Annsophie Thörnroth

Förlagsredaktör
08-690 90 85
annsofie.thornroth@liber.se

Ann Ohlsson Ax

Förlagsredaktör
08-690 93 71
ann.ohlsson-ax@liber.se

Miriam Barzelatto

Marknadsansvarig Gy/Vux
08-690 93 34
miriam.barzelatto@liber.se

Linda Ericsson

Marknadsassistent
Projektledare Liber Xtra
08-690 92 60
linda.ericsson@liber.se

Liber Xtra

REDAKTION

Miriam Barzelatto
Linda Ericsson
Annsofie Thörnroth
Ann Ohlsson Ax

UTGIVARE

Liber, 113 98 Stockholm

PRODUKTION

Achtung Reklam 2009

ART DIRECTOR

Jarmo Säteri / Psst!

REPRO

Origocom Repro AB

TRYCK

Ätta.45, Stockholm 2009

TIDNINGEN FORTSÄTTER PÅ **WWW.LIBER.SE**

På liber.se hittar du mer fakta om alla våra läromedel och praktiska jämförelser mellan olika serier. Du kan bläddra i digitala smakprov, testa demos av e-läromedel och göra beställningar. Passa också på att registrera dig för våra olika digitala nyhetsbrev, så kommer det läromedelsnytt, undervisningstips, inbjudningar och annat intressant direkt till dig året runt. Välkommen!

GY/VUX

www.liber.se
kundservice.liber@liber.se
Tel 08 690 93 30
Fax 08 690 93 01/02

Liber
GRÄNSLÖST LÄRANDE